

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבֹר אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: חמישי ז וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי
 הָעָם וַיֵּשֶׁם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוְּהוּ יְהוָה: ח וַיַּעֲנוּ כָל־
 הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה
 נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־
 יְהוָה: ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה
 אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַבְיַת הָעֵינַן בְּעֵבֹר יִשְׁמַע
 הָעָם בְּדַבְרֵי עַמְךָ וְגַם־כִּיךָ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם
 וַיִּגַּד מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה:
 י וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם
 וְקַדְשֵׁתֶם הַיּוֹם וּמַחֵר וּכְבָסוּ שַׂמְלֹתֶם:
 יא וְהָיוּ נֹכְנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי א בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־

אלין פתגמיא די תמליל עם
 בני ישראל: ז ואתא משה וקרא
 לסבי עמא וסדר קדמיהון ית
 כל פתגמיא האלין די פקדוה
 : ח ואתיבו כל עמא כחדא
 ואמרו כל די מליל יי נעביה
 ואתיב משה ית פתגמי עמא
 קדם : ט ואמר יי למשה הא
 אנא מתגלי לך בעיבא דעננא
 בדיל דישמע עמא במללות
 עמך ואף כד יהימנון לעלם וחוי
 משה ית פתגמי עמא קדם : י
 ואמר יי למשה אייל לות עמא
 ותומנון יומא דין ומחר ויתרוון
 לבושיהון: יא ויהון ומינון ליומא
 תליתאה ארי ביומא תליתאה
 ותגלי יי לעינו כל עמא על

בעל המורים

ואתם כהני ה' תקראו: ממלכת ה'
 במסורה. ממלכת כהנים. ממלכת ה'
 (דהיי"ב יג, ח). ויתן להם משה וגו' את
 ממלכת סיחון מלך האמורי ואת ממלכת
 עוג מלך הבשן (במדבר לב, ג). בשביל
 ממלכת כהנים זכו למלוכה וליתן להם
 ממלכת האומות: וגוי. ד'. וגוי קדוש.

רש"י

אלה הדברים. לא פחות ולא יותר³²: (ח) וישב
 משה את דברי העם וגו'. ביום המחרת,
 שהוא יום שלישי, שהרי בהשקמה עלה. וכי
 צריך היה משה להשיב? אלא, בא הפתוי ללמד
 דרך ארץ ממשה, שלא אמר: הואיל ויודע מי
 ששלחני, איני צריך להשיב: (ט) בעב העינו.
 במעבה הענו, וזהו ערפל: וגם כף. גם בנביאים
 הבאים אחריו: ויגד משה וגו'. ביום המחרת,
 שהוא רביעי לחדש: את דברי העם וגו'.
 תשובה על דבר זה שמעתי מהם, שרצונם לשמע

ממד, אינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי
 המלך. רצוננו לראות את מלכנו: (י) ויאמר ה'
 אל משה. אם כן, שמזיקינו לדבר עמם, לך אל
 העם: וקדשתם. וזמנתם שכינו עצמם "היום"
 ומחר: (יא) והיו נכנים. מבדלים מאשה: ליום
 השלישי. שהוא ששה בחדש. ויבמישי בנה.
 משה את המזבח תחת ההר, ושתים עשרה מצבה,
 כל הענין האמור בפרשת, "ואלה המשפטים"³³:
 ואין מקדם ומאחר בתורה: לעיני כל העם:
 מלמד שלא היה בהם סומא, שנתרפאו כלם:

(32) ראה לקו"ש חלו" ע' 86 ואילך. (33) להלן כד, ד"א.

ממלכת ה'
 במסורה.
 ממלכת כהנים.
 ממלכת ה'
 (דהיי"ב יג, ח).
 ויתן להם משה
 וגו' את ממלכת
 סיחון מלך האמורי
 ואת ממלכת עוג
 מלך הבשן (במדבר
 לב, ג). בשביל
 ממלכת כהנים זכו
 למלוכה וליתן להם
 ממלכת האומות:
 וגוי. ד'. וגוי קדוש.

שנויי נוסחאות

מזה הנביא אם האות כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט כ"י כ"כ כ"ל כ"מ כ"נ כ"ס כ"פ כ"ק כ"ר כ"ש כ"ת כ"י כ"כ כ"ל כ"מ כ"נ כ"ס כ"פ כ"ק כ"ר כ"ש כ"ת

פרק תשיעי א ונאמר לא בשמים היא. הפרק הזה (עו) גבי פלוגתא דרבי אליעזר ורבינן אמרינן עמד רבי יהושע על גלגלו ואלמו לנת קול שלחמה וסקקה הלכה כר' אליעזר לא בשמים היא ואלמרינן המס מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה אין משגיחין צבת קול, וכל שכן דלין משגיחין צבתא המתנבל: הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מצתה. זה לשון

שאין אנו יודעין אם אמת העידו אם שקר, כך מצוה לשמוע מזה הנביא אם האות אמת או בכישוף ולאט: ג לפיכך אם עמד נביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו ואנו יודעין בייחוד שאותן האותות בלאט וכשוף הו. לפי שנבואת משה רבינו אינה על פי האותות, כדי שנערך אותות זה לאותות זה, אלא בעינינו ראיה וראינו שמענוה כמו

ת"כ (פ"ט בחקוה) על פסוק אלה המלות אשר טוה ה' את משה. ואימיה בריש מגלה (ב): לפיכך אם יעמוד איש וכו', זה פשוט דמאחר שקבלנו שאין נביא רשאי לחדש דבר מצתה הא ודאי משקר הוא ועליו נאמר (ע"י שופטים יח) ומה הנביא ההוא *כי דבר סרה על ה':

* כי וכו', כמוכ ע"י ראה (יג) גבי ע"י וביחוד רבינו כ"ט וז' (ע"י ח"ט).

מקורות וצינונים

ה"ג. אותות ומופתים גדולים ע"י סנהדרין 5 א אפי מעמיה כמה נלמנע הכיפי, ופי ספרי דנביס יג ב-ג. להכחיש נבואתו וכו', ע"י לקמן פ"ט ה"א וז'. אפי שומעין לו ע"י מו"י ח"ג פ"ד והקדמה לפיה"מ, ולגריה מינן. לעדים שהעידו וכו', ז"ע בשגות פ"ח ה"ט ע"ס כ"ט ע"ד נלמנע נגד ידיעתו (ע"י ס' המפתח). לא חשמע דנביס יג ה' ע"י ה"ג ע"י פ"ה ה"ו:

שמע הוא: הא למה הדבר דומה לעדים שהעידו לאדם על דבר שראה בעיניו שאינו שומע לא להן אלא יודע בודאי שהן עידי שקר: לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, שהרי זה בא אלד באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך, והואיל ואין אנו מאמינין במופת אלא מפני המצוה שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו:

פרק תשיעי

א דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים, אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת. שני את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרון לעשות לא תוסף עליו ולא תורה מצוין אנו לעשותן עד עולם. וכן הוא אומר חוקת עולם לדורותיכם. ונאמר לא בשמים היא. הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מצתה: לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות ויעשה אות ומופת ויאמר שי"י שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה, או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממשה, או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדור דורות אלא מצוות לפי זמן היו, הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה. ומיתתו בחנק על שהזיד לדבר בשם י"י אשר לא צוהו. שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם, ולא איש אל יזכוב:

לחם משנה

יאמינו וכו' כיון שהאל יתברך נחמיל דבריו נתקשה בה ובה לתקנה ח"כ ככה גדולה היה לו למשה לישמע ושלח לילך בשליחותו יתברך. ח"כ ראינו בפסקי מהר"ל ו' ח"ג סימן ל"א עמ"ד על זה וכמוזמה לי שדבריהם הם כדבריו: פ"ט א הא למדת שאין נביא רשאי לחדש. וקף על גז דבמראה (מגלה ב:) מפיך לה מקרא דואלה המלות, אין קפידה נכך דלין מקפיד רבינו נכך כיון דלין נפקותא בדין ודרכו להביא פסוק אשר לא מור נבמלה מאחר שהוא מנזל יומ: לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות (וכו') בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממשה או שאמר שאותן המצוות שנצטוו ישראל אינם לעולם ולדור דורות אלא מצות לפי זמן היו הרי זה נביא השקר. דברים אלו שכתב כאן רבינו תמוהים אללי עם הסוגיא דבס"פ הנמקין (דף פט) דשם אפילונו רבנן ורבי שמעון גבי נביא שדריה דרבנן סברי דהוי בסקילה וכו' דכתיב וימת דהוי מיתה קתם וכל מיתה האמורה צמורה הוי חנק לוף הדחה הדחה ממסית ור"ש לא גמיר ג"ש והוי חנק, ואפילונו צפירוש פלוגמיהו רב חסדא ורב המנונא, דלרב חסדא פליגי רבנן ור"ש בתרמי ומודים בתרמי, בעוקר הגוף בשאר מלות דברי הכל בתוקר מקלף וקיום מקלף דשאר מלות דברי הכל בתוקר ובצטוול מקלף וקיום מקלף דשאר מלות דברי הכל בתוקר, דסקילה ליה דהך קרא דנביא לא איירי אלף בע"ז אלף בשאר מלות לא איירי כאן כלל, ועוקר הגוף דשאר מלות נפקא לך מקרא דלין הנביא אשר זיד לדבר דבר בשמי משמע דבר ולא הוי דבר ומשום הכי אית להו דקיום מקלף וצטוול [מקלף] דשאר מלות פטור, ובעוקר גוף דשאר מלות הוי חנק משום דקתם מיתה האמורה צמורה הוי חנק, ורב המנונא ק"ל פליגי בתלם, דקרא נמי איירי בעוקר הגוף בשאר מלות דברי הכל בתוקר מקלף וקיום מקלף דשאר מלות מודה דפטור, וקרא דמן הדך דמשמע מקלף לא איירי אלף בע"ז דוקא, עוד הביאו שם בירמיה בגמרא (דף ז') ואמרו שם בסופה ובע"ז אפילו אומר היום עבדוה ולמחר צטוול דברי הכל חייב, ואוקמוה לך בירמיה אבוי ורבא אפילו דרב חסדא ורב המנונא ולכלהו לרבנן הא דעבדוה היום ולמחר צטוול הוי בסקילה וכו' שכתב, וכן אמרו שם בהדיא למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה. הנה העמי הסוגיא לפיכך ועס זה יש לתמוה טובא על דברי רבינו דהיינו שהוא פסק כרב חסדא דלית ליה דבעוקר הגוף דשאר מלות דברי הכל בתוקר ומש"ה כתב בפרק זה (ה"א) דלש עקר שום דבר מכל המלות הוי בתוקר, דלי

מגדל עז

פ"ב. גם זה הפרק ומה שכתב המהמ"ט שפי' המון היו ופי' שכתב כאן, הוא לשון ספרי (פ' שופטים) אית כחות. וטעם שאר מלות מעבדה וזה (ה"ה), הכל [סוף] פרק הנמקין: